

SCHERZANDO

REVISTA CATALANA MUSICAL

ANY XVIII. GIRONA, X OCTUBRE M.CM.XXVII. NVM. CCIII

L E S S A R D A N E S

IV

L E S C O B L E S

CLOURE els comentaris que'ns hem permès fer sobre les sardanes, sens parlar de les cobles seria un oblid imperdonable, representaria voler amagar unes de les culpes més remarcables que originen la desfiguració de la nostra dansa. El nombre de cobles espargides arreu de Catalunya és quasi incontable; la generalitat d'aquestes agrupacions artístiques estan integrades per elements capaços d'exposar una més digna interpretació en les composicions i una millor depuració en el repertori. Els nostres músics pateixen d'un mal difícil de curar, i és que, degut a una equívoca pretensió que s'aferra en la seva manera d'ésser, van fent gala de llur idiosincràcia fins esdevenir totalment inconscients. Els falta disciplina, que podríem dir-ne; estan divorciats de la condició indispensable de l'artista, que és la modestia, virtut que ha enjoiat sempre els elegits. Cada cobla ha de tenir el seu director, no solament de nom, sinó de fet, amb tota l'autoritat necessària per a portar a cap aquesta obra tant emotiva que s'en diu música i que forma la columna bàsica de l'espiritualitat de cada poble. Entre els components de aquestes entitats que ens ocupem, cal trovar-hi el veritable mestre, la supeditació al qual ha d'ésser absoluta.

No és pas avui, com fou suara, que el músic representava un trist paper en el món de l'art. La feixuga feina que l'esperava a cada festa major era escomesa a desgrat com ho faria el més vulgar dels bastaixos en un treball pesat i mal retribuït. La desconsideració més manifesta planava damunt d'ell; fins que a viva força tingué que plantar cara a un mercantilisme aclaparador que els mangonejadors de festeigs ha-

vian creat, i formà el sindicat per a lliurar-se d'aquell jou indigne i malestruc. Un nou camí n'es obert envers la lògica i que ja podria donar els fruits per a paladejar-los amb delectança.

Si les cobles no procuren depurar tot ço que sigui possible en la dicció de les sardanes, i no fan tots els mitjans per a espurgar l'amalgama de produccions eixorques, serà impossible fruit mai del ric colorit que enclou la musicalitat de la sardana dignificada. I és que per a fugir de la responsabilitat que a les cobles pertoca, hom parla de que és el públic que exigeix la música insubstancial i estúpida. Es aquí, doncs, per on debem començar a esbrinar els motius que'ns han portat en el cas deplorable de la musicalitat inexpressiva. Les entitats aludides—excepte comptades cobles han procurat buscar la popularitat vingui d'allà on vulgui, anant a la recerca de l'èxit fàcil i aixecant del sòl a tota una rèmora de compositors dolents per el fet de que escriuen a l'abast de tothom, i aixís no cal estudiar.

La sardana no és una modalitat de saló, ni de plaça de braus; la seva estructura no s'enmotlla en el reduït quadrat d'una taquilla. Es una polifonia que vol ésser construïda a plena llum, saturada d'ambient sanitos; és un llenguatge alat que busca en el blau diàfan tot ço que no pot trobar en la crosta dura de la terra. Els instruments que la teixeixen cem el flaviol que trina i saltironeja damunt la melodia, la tenora que porta sempre la veu cantant i el tiple de tendència joguina que amb els altres instruments formen el conjunt harmònic de la música nostrada, han d'ésser domenyats per músics estudiosos, dotats del més pulcre sentiment, tot amor, tot puresa.

Una sardana ben escrita i desgranada amb cura, fa d'una cobla una bella idealitat, és un poema vivent que encoratja i que fa flamejar en el fons de l'ànima la veritable fe; una sardana exposada barroerament és una irreverència que fereix els sentiments de tota persona mitjanament culta.

Les cobles no poden oblidar que tenen una posició moralitzadora com poques altres entitats i que elles són les més adequades per educar al públic, començant per a treure la costum detestable de baladrejar abans d'una audició, fent escales cromàtiques, notes agudes d'una estridència esfereïdora, inventant sons desconeguts com el *li* per exemple—signe musical adaptat pels de poc escrúpol - i que la seva tasca vagi encaiminada a fer obra profitosa. Donar-nos a conèixer els bons mestres per a saborejar els seus fruits i obligar si és necessari a que pleguin de fer de músic tots els que no senten la més petita influència d'aquest art suprem.

Reduir les cobles o exigir que llurs components ho fessin bè, seria assegurar els fonaments pel gran monument a la sardana, la dansa més gentil i espiritual de totes les conegudes.

J O S E P M A S S A N A S

GRAN TEATRE DEL LICEU

Llista de la Companyia per ordre alfabètic.—Mestres Directors i Concertadors d'Orquestra: Albert Coates, dirigirà les òperes russes i «La Walkyria». — Alfred Padovani, dirigirà tot el repertori italià i francès.—Max Von Schillings, dirigirà «Los maestros cantores», «Tristán», «Sigfrid» i la seva obra «Mona Lisa».—Eugen Szenkar, primer Director de l'Opera de Colònia, dirigirà «El caballero de la rosa» i «El rapto del serrallo».—Josep Sabater, dirigirà repertori italià i espanyol.—Directors de escena: Alexandre Sanine, el colós director rus.—Max Hoffmuller, Director del Teatre de l'Opera de Munich.—Josef Turnau, Director de l'Opera de Breslau.—Filippo Dado.

Sopranos lírico dramàtiques: Maivyna Bovy, Carmelita Bau-Bonaplata, Claire Born, Gilda Dalla Rizza, Steffy Domes, Maria Hussa, Helene Ivony, Sandra Jacoleva, Maria Pola-Puecher, Tina Poli-Randaccio, Helena Smirnova, Beatrice Sutter-Kotllar, Elisabeth Yvanova.—Sopranos lleugeres: Maria Gentile, Fritz Joki, Anna Miitch, Marta Schellenberg. - Sopranos-contraltos: Rossette Anday, Maria Davydoff, Ernestine Faber-Strasse, Helene Sandoven, Giuseppina Zinetti.

Tenors: Stefano Bielina, Andrea Burdino, Miquel Fleta, Fritz Krauss, Pere Lafuente, Aroldo Lindi, Georges Possemkowsky, Theodore Ritch, Helge Rosswaenge, Felip Santagustino, Carlo Seidel, Curt Taucher.—Barítos: Alfred Borchard, Luigi Ceresol, George Doubrowsky, Benvenuto Franci, Apollo Granforte. Josef Groenen, Erbert Janssen, Georges Jourenieff, Hermann Wiedemann.—Baixos: Feodor Chaliapine, Contantín Kaidanoff, Giorgio Lansky, Hermann Marowsky, Leo Schutzendorff, Ansbai Vela, Kapiton Zaporozetz.—Baix còmic: Miquel Fiore.—Primeres ballarines: Nathalie Bockovich i Manuela del Río.—Primera parella de ball: Voinova-Milorodovitch.—Primer ballarí i director de ball rus: Theodore Wassilieff.—20 dansarines de

amb dos sexes procedents del Teatre de la Opera Royal de Belgrado.—Mestressa Directora de ball espanyol: Pauleta Pamias.—Mestre Director del Cor: Rafel Terragnolo. — Mestres concertadors substituïts: Alexandre Labinsky i Antoni Marqués.—
«Regisseur» general: Francesc Rayer.

Repertori: Wagner: «Los maestros cantores», «Tristán e Iseo», «La Walkyria», «Sigfrido».—Strauss: «El caballero de la rosa».—Verdi: «Otello», «Aida», «Rigoletto», «Trovatore», «Traviata». — Puccini: «Madama Butterfly», «La Bohème».—Rimsky-Korsakoff: «La ciudad invisible de Kitege», «Tzar Saltan», «La noche de Mayo».—Moussorgsky: «Boris Godounoff».—Massenet: «Manón», «Werther».—Saint-Saëns: «Sansón y Dalila».—Boito: «Mefistófele».—Schillings: «Mona Lisa».—Arrieta: «Marina».—Ponchielli: «La Gioconda».

Estrenos: «El rapto del serrallo», deliciosa comèdia musical en 4 actes, de l'immortal Mozart, per a la qual pinta quatre decoracions el reputat escenògraf Salvador Alarma. «Pscovitaine»; Ivàn el terrible. Drama líric en 4 actes, 6 quadres de Rimski-Korsakoff; per la mateixa pinten quatre decoracions el senyor Castells i dues els senyors Brunet i Pous. «La Princesa Margarita», llegenda popular catalana en 3 actes i 5 quadres, llibre d'Adrià Gual, música de Jaume Pahissa, per a la qual pinten quatre decoracions els senyors Brunet i Pous. El mestre de la escenografia, senyor Vilumara, reconstrueix i pinta el decorat de l'òpera «Aida», i el senyor Alarma, el del últim acte de «Sanson i Dalila». El senyor Castells, pinta el decorat de l'acte segon de l'òpera «Rigoletto», segons bocet del Teatre Metropolitàn de Nova York, que és una verdadera meravella, i els senyors Berti-Pressi, de Milàn les quatre decoracions i pròlec de «Mefistófele», segons bocet de l'últim decorat presentat en la Scala de Milà. Les sastreries Chiappa, de Milà i Malatesta, de Barcelona, construeixen gran part del vestuari, i la casa Artigau, tot l'atrezzo.

Aquesta temporada oferirà la novetat de què en les òperes de poca duració, el cos de ball rus i el espanyol, interpretaran aplaudits «ballets», entre els quals figuren «La noche de Valpurgis», de Gounod i «Eros», música de Tchaikovsky. La temporada s'inaugurarà el dijous dia 3 de Novembre i en la mateixa temporada es donaran 74 funcions, de les quals 52 seran de nit i 19 en dies festius per la tarda. Per a la inauguració es posarà en escena la llegenda sacra «La ciudad invisible de Kitege», essent la segona òpera que se cantarà (dissabte dia 5) «Manón», per a presentació dels cèlebres artistes Luigi Ceresol i Anibal Vela. La primera de les citades obres serà dirigida pel mestre Coates. Fleta, debutarà el dia 19 amb «Rigoletto», que a més tindrà

per intèrprets al colós baríton Francí i la cèlebre soprano lleugera Gentile. Cantarà Fleta «Marina», «Manón», «Aida» i amb Chaliapine, «Mefistófele». Burdino i la Bovy, cantaran «Manón», «Werther» i «Bohème». Lindi, «Aida» i «Gioconda», i el gran tenor Pere Lafuente, cantarà les dos òperes dels seus més grans èxits «Sansón i Dalila» i «Otello». Chaliapine, el famós artista, primeríssima figura de l'art, cantarà «Boris», «Iván el terrible» i «Mefistófele», essent encara molt probable que canti «El barbero de Sevilla». «Mefistófele» tindrà un repart excepcional amb Gilda Dalla Rizza, Fleta i Chaliapine.

La temporada de Quaresma revestirà gran importància, puix en ella es donaran vuit grans audicions simfònico-vocals per l'orquestra Pau Casals, amb la cooperació de notables solistes, de l'Orfeó Gracienc sota la direcció dels eminents mestres Pollak, de tan grat record, i Coper, els quals dirigiran el primer tres concerts en els que s'interpretarà l'oratori «Cristo en el Monte de los Olivos» per a orquestra, solistes i orfeó i «La creación del mundo», de Haydn, també per a orquestra, solistes i orfeó, aquesta obra de gran magnitud. El revolucionari de la música moderna Igor Strawinsky, dirigirà dos grans concerts, en els quals donarà a conèixer la seva obra «Le Sacre de Printemps», que constitueix en el món musical una de les més grans revelacions. Ultra això es donarà un gran festival dedicat exclusivament a la música espanyola, per al qual confia l'Empresa en la cooperació dels eminents mestres autors espanyols. La temporada de primavera tancarà l'any teatral amb la cèlebre companyia de «Ballets Viennoises» oficialment del Teatre de l'Estat, de Viena, la que entre altres obres molt importants, donarà a conèixer el grandíols «ballet», tantes vegades anunciat i promès «La leyenda de Josef», obra mestre de l'insigne autor de «Salomé» i «El caballero de la rosa», Ricard Strauss.

Reformes en el Teatre: Les més importants són: La reconstrucció de l'orgue de la llotja escènica; s'han tapissat les butaques i llotges; la instal·lació de l'ascensor; el tapissat de les baranes del pis quart, i s'han adossat divisòries en el pis quint; s'han reformat els cafès del quart i quint pis; s'han polimentat tots els marbres del Teatre.

N O T I C I A R I

Tancada la llista de donatius Pro-Monument Juli Garreta, rebem del mestre Lambert i de Mn. Calvet, organista de Perelada, les quantitats de 5 i 2 ptes., respectivament.

§ Hem rebut la visita del notable compositor Joan Lambert, el qual sortirà properament cap a Madrid, per a dirigir i concertar en un dels teatres la cort la seva última opereta, la estrena de la qual tindrà lloc en el prop mes de novembre. No cal dir que desitjem a l'autor de «Por una mujer» un èxit complet, bo i lamentant no dongui al teatre català alguna nova producció, majorment quan dels catalans ha rebut els seus millors homenatges d'admiració. Confiadament esperem que el mestre Lambert sabrà tenir-ho en comte i farà que novament poguem aplaudir-lo en obres exclussivament per a la escena lírica catalana.

§ L'Ajuntament d'aquesta ciutat ha cedit el coliseu municipal per a les properes festes i fires, a condició de que la empresa porti una companyia de òpera. Si en altres ocasions combatérem sobre assumptes teatrals la equivocada gestió del batlle senyor Bartrina, és molt just que en aquesta ocasió li dirigim un elogi, car la disposició en que es cultivi el gènere operístic la considerem un encert, i com a tal vagi per ell els nostres remerciaments. Aquesta vegada la absència de intervencions inoportunes, farà que l'amic i alcalde senyor Bartrina es conquisti les simpaties de tots els gironins i oblidin el fracàs en tots els ordres de aquella temporada teatral de fires, que degut a intromissions innecesàries—i amb això creiem fer-li justícia—es proporcionarà un enorme dèficit al erari municipal. Altre encert del senyor Bartrina és el haver cedit el coliseu municipal a una empresa per a les properes temporades d'hivern i primavera, a reserva de que aquella fixi amb exactitud el dies que ha de actuar, quedant per tant les demés dates lliure el teatre i a disposició absoluta del Ajuntament, per a cedir-lo a tota entitat o empresa que ofereixin iniciatives mereixedores del apoi consistorial. Aquesta disposició ve a tallar lamentables abusos de empreses poc escrupuloses, degut a les quals dificultaven la realització de espectacles de verdadera importància. Alguns casos podríem citar que no s' repetirán, si el alcalde persisteix amb aquest criteri just. I ara un prec al batlle: ¿Podria dir-nos el senyor Bartrina que és el què ofereix el conegut empresari al qual se li ha concedit el teatre, i amb què respon per a el compliment del contracte? La concessió és feta per una temporada llarga, i això exigeix certes garanties que el poble té dret a saber.

§ S'ha confiat la direcció de la cobla-orquestra «Montgrins», de Torroella de Montgrí, al mestre En Narcís Paulís, celebrat violinista que formava part de la cobla «L'Art Gironí». Al nou director li desitjem un bon encert en son comès.

§ L'Orfeó «Cants de Pàtria», que dirigeix el mestre Baró, està preparant dos concerts extraordinaris que en son estatge social donarà molt properament. Aquesta en-

titat choral que fins ara tenia son domicili en una de les dependències del «Ateneu Democràtic», en lo successiu serà la administradora de tot el local, i tots quants actes s'hi celebrin seran organitzats i controlats per la Directiva.

§ La Banda Municipal de Barcelona, sots la direcció del gran mestre Lamote de Grignon, ha esset contractada per l'Ajuntament d'aquesta ciutat per a donar un concert el prop dia 1 de Novembre a la plaça de braus. Es indubtable que aquest acte constituirà el espectacle més important que s'celebrarà durant els dies de les festes d'enguany, i entenguent-ho aixís, es justificada la espectació observada per tot el públic de nostra ciutat. Tan excel·lent iniciativa trobarà indiscutiblement el més decidit apoiament de tota la opinió, i pel que fa referència a la meritíssima entitat instrumental conceptuada per les grans eminències de Alemània com la millor, un nou motiu per a ésser aclamada com aixís ho reclamen els seus prestigis gloriosament conquerits.

P U B L I C A C I O N S R E B U D E S

Del mestre P. Valls.—Cançoneta n.º II; «La font de l'amor», sardana, i «Catamarca», pericon. Aquestes obres publicades per a piano i quintet de corda, revelan en son autor una inspiració de bon gust i ben cuidada ia harmonia, sens que enfarfecs rebuscats fassin perdre llur interès.

S.

B I B L I O G R A F I A R E L I G I O S A

P. C. Franco.—*Stabat mater*, a tres veus iguals.—L'editor Capra, de Tori, ha tingut bon encert en publicar aquesta producció (op. 51) del mestre Cèsar Franco. Es obra relativament fàcil i de gran efecte. No està exent de certs efectismes fàcils de comprendre en un autor italià i més si es té conte el dramatisme de la lletra musicada. Certament que no plauria als incondicionals de l'escola alemanya, no obstant, creiem es recomanable i indicada per a cantar-se en festes com els Dolors de la Mare de Déu. Tècticament és de lo millor que coneixem d'aquest músic, qui comença a sobresortir entre els compositors moderns religiosos de l'Itàlia.—C. Franco, Ps. CXLVII: «Lauda Jerusalem», a dos veus mixtes, (op. 15). No té aquest salm la volada de l'obra

anterior. Tampoc és pràctic en nostres comarques, on exceptuats els salms de la Nona del dia de la Ascensió, no sabem que's canti al menys amb solemnitat. — C. Franco: «Litaniae Lauretanae», a dos o tres veus iguals o mixtes. Igual judici ens mereix aquesta obra que la anterior. La factura simple alterna la polifonia amb el cant gregorià. Tampoc s'estila a casa nostra el cant polifònic de la Lletania, cosa per cert molt corrent en altres terres. Allí on sigui costum pot prestar un bon servei aquesta partitura, que acredita una vegada més la mà mestre del seu autor. — N. Baronchelli: «Pastorale popolare». Joliua obreta per a orga pròpia dels temps de Marçal, d'escaient fresc i de tècnica moderna. No sempre es fàcil senyalar faltes d'accidents en obres modernes; no obstant, creiem no equivocar-nos al trobar a faltar el si b. a l'armadura de la clau. Pel demés s'emporta totes les nostres simpaties. — N. Baronchelli: «Finale-Scherzo», per a orga. Obra de més pretensions que la anterior, té la dificultat del pedal obligat. Està molt ben tractada i és de gran efecte. — Ed. Marcello Capra. T. L. Victòria. Missa «Quarti Toni». El mestre Rostagno, conegut pels seus nombrosos treballs, ha fet un bon servei al publicar per encàrrec de la Casa Capra aquesta Missa del mestre Victòria, arreglada per a chors moderns de quatre veus mixtes. (A., T. I., T. II., B). — Ed. Marcello Capra. «Graduale Festivum Minimum». Es aquet un llibret de 56 pàgines en petit format dedicat a les parròquies en les que no's canten les parts variables de la missa sinó en les grans solemnitats de l'església. Pel seu reduït volum i bon preu és altament recomenable i voldríem trobar-lo en totes parts on hi ha un aficionat al cant gregorià. Va inclosa en full separat la novíssima missa de «Jesucrist Rei», que's celebra la última Dominica d'Octubre. Està transcrit a notació moderna per J. Rostagno. — Ed. Marcello Capra: «Harmonium vel organum comitans ad Graduale festivum minimum». Aquest volum és l'acompanyament del fascicle més amunt esmentat. L'acompanyament és obra del conegut salesià Pagella. Els que estem acostumats als acompanyaments de Juli Bas, els quals es distingeixen per la seva sobrietat i justesa, ens sorprenen alguns acords moderns emprats aquí. Usats amb seny, com sab fer-ho el mestre Pagella, cal confessar que no desdiuen del cant de l'església per excel·lència. A més no cal pretenir l'estancament del art. Aquest modern i tot pot agermanar-se amb l'antigor del cant gregorià. Amb la publicació d'aquest volum es facilita en gran manera als organistes l'acompanyament del cant. Cal felicitar a la casa Capra per l'encert en escollir totes aquestes obres augmentant amb elles el seu voluminós fons editorial.

M. J. P E R R A M O N

IMPREMTA

DALMAU CARLES, PLA. S. A.

GIRONA